

Marko Kilpi kok

Kirjallinen kysymys nuorten rikoskierteen katkaisemisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Viime aikoina mediassa on noussut esiin huolestuttava ilmiö, jossa osa nuorista syyllistyy yhä vakavampiin rikoksiin. Vaikka valtaosalla nuorista menee hyvin, pieni joukko ajautuu rikoskierteeseen, jossa rikokset muuttuvat yhä vakavammiksi. Erityisen huolestuttavaa on se, että monet näistä nuorista ovat lastensuojelun asiakkaita ja hatkassa sijoituspaikoistaan, jolloin heidän riskinsä sekä syyllistyä rikoksiin että joutua rikosten uhreiksi kasvaa merkittävästi. Ilmiö ei vielä ole laaja, mutta sen seuraukset voivat tulevaisuudessa olla vakavia yhteiskunnan kannalta.

Tilannetta pahentaa uusi kehityssuunta, jossa järjestäytynyt rikollisuus hyödyntää nuoria osana rikollista toimintaa. Ruotsissa on havaittu niin sanottu "crime as a service" -ilmiö, jossa rikoksia tilataan ja toteutetaan verkostomaisesti. Törkeiden rikosten tekijöinä on käytetty alaikäisiä, usein perheiden ulkopuolelle sijoitettuja nuoria, jotka eivät vielä ole rikosoikeudellisessa vastuussa. Tämän vuoksi heistä on tullut houkutteleva väline järjestäytyneelle rikollisuudelle. Vastaava toimintamalli on rantautunut myös Suomeen, mikä lisää riskiä siitä, että jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevia nuoria vedetään mukaan entistä vakavampiin rikoksiin.

Nykyinen lainsäädäntö ei kuitenkaan anna viranomaisille riittäviä keinoja puuttua tilanteeseen tehokkaasti. Alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa, mikä tarkoittaa, että poliisi voi käytännössä tehdä esiselvityksiä ja lastensuojeluilmoituksia, mutta esimerkiksi säilöönotto on mahdollista vain hyvin lyhyeksi ajaksi ja poikkeuksellisin perustein. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa vakaviinkin tekoihin syyllistyneiden nuorten kohdalla konkreettiset keinot puuttua rikoskierteeseen jäävät heikoiksi.

Ratkaisuksi tarvitaan sekä lainsäädännöllisiä että käytännön toimia. Ensinnäkin lainsäädäntöä tulisi tarkistaa siten, että viranomaisilla olisi enemmän keinoja puuttua vakaviin rikosepäilyihin myös alle 15-vuotiaiden kohdalla. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi mahdollisuutta pidempiaikaiseen säilöönottoon tai muihin turvaamistoimiin vakavissa tapauksissa. Toiseksi moniammatillista yhteistyötä tulisi vahvistaa ja varmistaa, että riskinuolet saadaan aidosti sitoutettua palveluihin.

Nuorten rikoskierteen katkaiseminen on haaste koko yhteiskunnalle. Mitä aikaisemmin ongelmiin puututaan ja mitä tehokkaammin viranomaisilla on keinoja toimia, sitä paremmat mahdollisuudet yhteiskunnalla on estää nuorten ajautuminen rikoskierteeseen.

Kirjallinen kysymys KK 289/2026 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, että poliisilla olisi paremmat mahdollisuudet puuttua alle 15-vuotiaiden tekemiin rikoksiin?

Helsingissä 23.6.2026

Marko Kilpi kok